

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi toimintasuunnitelmaksi helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta kansalliseksi toimintasuunnitelmaksi helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Toimintasuunnitelman on valmistellut sosiaali- ja terveysministeriön asettama poikkihallinnollinen työryhmä.

Tausta

Pitkittyvät hellejaksot ovat merkittävä kansanterveydellinen riskitekijä myös Suomessa. Terveyshaittojen ehkäisy edellyttää sekä lyhyen että pidemmän aikavälin toimia, joiden avulla suojataan erityisesti haavoittuvia väestöryhmiä pitkittyvien hellejaksojen aikana sekä vähennetään väestön ja yhteiskunnan haavoittuvuutta kuumen sään haitoilta ja edistetään sopeutumista ilmaston lämpenemiseen ja helteiden yleistymiseen. Vastuu näistä toimenpiteistä jakaantuu kansallisille, alueellisille ja paikallisille viranomaisille ja muille toimijoille eri hallinnonaloilla (ml. sosiaali- ja terveydenhuolto, ympäristöterveydenhuolto, työterveys ja työsuojelu, varautuminen ja turvallisuus, huoltovarmuus, rakentaminen ja yhdyskuntasuunnittelu, asuminen sekä sivistyspalvelut).

Tavoitteet

Kansallisessa toimintasuunnitelmassa tunnistetaan helteen haittavaikutuksille haavoittuvat väestöryhmät, muodostetaan kokonaisnäkemys terveyshaittojen torjumiseksi tarvittavista toimenpiteistä eri hallinnonaloilla sekä kuvataan kansallisten, alueellisten ja paikallisten toimijoiden roolit ja vastuut niiden edistämiseksi ja toimeenpanossa. Suunnitelmassa esitetään hellevarautumisen nykytila ja kehittämistarpeet sekä annetaan toimenpidesuosituksia valtionhallinnon viranomaisille ja asiantuntijalaitoksille, hyvinvointialueille ja kunnille hellejaksoihin varautumisen ja ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta keskeisillä osa-alueilla, joita ovat 1) riskienhallinta sekä varautumisen ja sopeutumisen koordinointi, 2) hellevaroitussjärjestelmä, 3) viestintä, 4) hellejaksoihin liittyvä valmius ja varautuminen, 5) pidemmän aikavälin toimet, 6) työterveys ja työsuojelu sekä 7) seuranta ja arviointi.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/20427/2024.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi tai postitse osoitteeseen:

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto

Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/20427/2024. Kirjaamoon sähköpostitse toimitettava lausunto pyydetään lähettämään ensisijaisesti sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus STM019:00/2026). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasystistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Toimintasuunnitelma käännetään ruotsiksi sen valmistuttua.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan **viimeistään 30.4.2026**.

Valmistelijat

Virpi Kollanus, asiantuntija, sähköposti: virpi.kollanus(at)thl.fi

Mikaela Grotenfelt-Enegren, ylilääkäri, sähköposti: mikaela.grotenfelt(at)thl.fi

Liitteet:

[Kansallinen_toimintasuunnitelma_helteen_terveyshaittojen_ehkaisemiseksi_luonnos.pdf](#)

Jakelu:

Akaan kaupunki
AKAVA
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Auran kunta
EK
Elinvoimakeskukset, valtakunnallinen ilmastoyksikkö
Enonkosken kunta
Enontekiön kunta
Espoon kaupunki - Esbo stad
Espoon seudun ympäristöterveys
Etelä Suomen valmiuskeskus
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Karjalan pelastuslaitos
Eteläkärjen ympäristöterveys
Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan liitto
Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos
Etelä-Savon hyvinvointialue ja pelastuslaitos
Etelä-Savon maakuntaliitto
Eurajoen kunta
Euran kunta
Evijärven kunta
Fimea
Forssan hyvinvointikuntayhtymän ympäristöterveydenhuolto ja Riihimäen
seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän ympäristöterveydenhuolto
Forssan kaupunki
Green Building Council Finland
Haapajärven ympäristöterveydenhuolto
Haapaveden kaupungin ympäristöpalvelut Helmi
Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Haminan kaupungin ympäristön ja rakentamisen valvonta
Haminan kaupunki
Hangon kaupunki - Hangö stad
Hankasalmen kunta
Harjavalan kaupunki

Hartolan kunta
Hattulan kunta
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Helsingin hyvinvointialue ja Helsingin kaupungin pelastuslaitos
Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Huittisten kaupunki
Humppilan kunta
Huoltovarmuuskeskus
HUS
Hyrnsalmen kunta
Hyvinkään kaupungin ympäristöterveydenhuolto
Hyvinkään kaupunki
Hämeen liitto
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan kaupungin ympäristöterveydenhuolto
Hämeenlinnan kaupunki
lin kunta
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilmatieteen laitos
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Imatran seudun ympäristötoimi
Inarin ja Utsjoen ympäristösuojelun ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue
Inarin kunta
Ingå kommun - Inkoon kunta
Isojoen kunta
Isokyrön kunta
Isännöintiliitto
Itä-Savon ympäristöterveydenhuolto
Itä-Suomen elinvoimakeskus
Itä-Suomen valmiuskeskus
Itä-Suomen valmiuskeskus
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Itä-Uudenmaan pelastuslaitos
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Janakkalan kunta
JIK Peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän ympäristöterveydenhuolto
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Juukan kunta
Juupajoen kunta

Juvan kunta
Jyväskylän kaupungin ympäristöterveydenhuolto
Jyväskylän kaupunki
Jämijärven kunta
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus
Kaarinan kaupunki
Kaavin kunta
Kainuun hyvinvointialue
Kainuun liitto
Kainuun pelastuslaitos
Kainuun ympäristöterveyspalvelut
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupungin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kunta
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kanta-Hämeen pelastuslaitos
Karijoen kunta
Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki - Kaskis stad
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki - Grankulla stad
Kaustisen kunta
Keiteleen kunta
Kemijärven kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos
Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto
Keski-Savon Ympäristötoimi
Keski-Suomen elinvoimakeskus
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Suomen liitto
Keski-Suomen pelastuslaitos
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto

Keuruun kaupunki
Kihniön kunta
Kiinteistöliitto
Kimitoö kommun - Kemiönsaaren kunta
Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta - Kyrkslätt kommun
Kiteen kaupunki
Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuolto
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki - Karleby stad
Kolarin kunta
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta
Korsholm kommun - Mustasaaren kunta
Korsnäs kommun
Kotkan kaupunki
Kotkan ympäristökeskus
Kouvola kaupungin terveydensuojelu
Kouvola kaupunki
Kristinestad - Kristiinankaupunki
Kronoby kommun - Kruunupyyn kunta
KT (kunta- ja hyvinvointialueyönantajat)
Kuhmoisten kunta
Kuhmon kaupunki
Kuntaliitto
Kuopion kaupungin kaupunkiympäristön palvelualueen
ympäristöterveydenhuolto
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta
Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuusamon kaupunki
Kuusamon, Posion ja Taivalkosken ympäristöterveydenhuollon ja
ympäristönsuojelun yhteistoiminta-alue
Kymenlaakson hyvinvointialue
Kymenlaakson liitto
Kymenlaakson pelastuslaitos
Kyyjärven kunta
Kärkölän kunta
Kärsämäen kunta
Lahden kaupungin ympäristöterveydenhuolto
Lahden kaupunki
Laihian kunta
Laitilan kaupunki
Lapin elinvoimakeskus
Lapin hyvinvointialue
Lapin liitto
Lapin pelastuslaitos

Lapinjärven kunta - Lapträsk kommun
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lappeenrannan seudun ympäristötoimi
Lapuan kaupunki
Larsmo kommun - Luodon kunta
Laukaan kunta
Laukaan ympäristöterveydenhuolto
Lemin kunta
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta
Lestijärven kunta
Liedon kunnan ympäristöterveyspalvelut
Liedon kunta
Lieksan kaupunki
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto
Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupungin ympäristöterveyspalvelut
Lohjan kaupunki - Lojo stad
Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Lounais-Suomen elinvoimakeskus
Loviisan kaupunki - Lovisa stad
Luhangan kunta
Lumijoen kunta
Luonnonvarakeskus
Lupa- ja valvontavirasto
Luumäen kunta
Länsirannikon ympäristöyksikkö
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ja pelastuslaitos
Länsi-Uudenmaan valmiuskeskus
Lääkäriliitto
Lääkäriseura Duodecim
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto (MTK)
Maahanmuuttovirasto
Malax kommun - Maalahden kunta
Marttilan kunta
Maskun kunta
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonta
Miehikkälän kunta
Mikkelin kaupunki
Mikkelin Seudun Ympäristöpalvelut
Muhoksen kunta
Multian kunta
Muonion kunta

Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta - Mörskom kommun
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Nakkilan kunta
Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Nousiaisten kunta
Nurmeksen kaupunki
Nurmijärven kunta
Nykarleby stad - Uusikaarlepyyn kaupunki
Närpes stad - Närpiön kaupunki
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Oulaisten kaupunki
Oulun kaupunki
Oulun seudun ympäristötoimi -liikelaitos
Oulunkaaren ympäristöterveysvalvonta
Outokummun kaupunki
Padajoen kunta
Paimion kaupunki
Paltamon kunta
Pargas stad - Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Parkanon kaupunki
Pedersöre kommun - Pedersören kunta
Pelastusalan keskusjärjestö
Pelkosenniemen kunta
Pellon kunta
Perhon kunta
Peruspalvelukuntayhtymä Kallion ympäristöterveydenhuolto
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Pietarsaaren kaupungin sosiaali- ja terveystoimen
ympäristöterveydenhuolto
Pihtiputaan kunta
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pirkanmaan liitto
Pirkanmaan pelastuslaitos
Pirkkalan kunta
Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö Pirteva
Pohjanmaan elinvoimakeskus
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan liitto
Pohjanmaan pelastuslaitos

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimi
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ympäristöterveydenhuolto
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Karjalan pelastuslaitos
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos
Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymän
ympäristöterveydenhuolto
Pohjois-Savon hyvinvointialue ja pelastuslaitos
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Suomen elinvoimakeskus
Pohjois-Suomen valmiuskeskus
Poliisi
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupungin ympäristöterveydenhuolto
Porin kaupunki
Pornaisten kunta
Porvoon kaupungin ympäristöterveydenhuolto
Porvoon kaupunki - Borgå stad
Posion kunta
Pudasjärven kaupunki
Pukkilan kunta
Punainen risti
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puolustusvoimat
Puumalan kunta
Pyhtään kunta
Pyhäjoen kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pyhäjärvisseudun ympäristötoimi ja Rauman kaupungin
ympäristöterveydenhuolto
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ympäristöterveyskeskus
Päijät-Hämeen liitto
Päijät-Hämeen pelastuslaitos
Pälkäneen kunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Raision kaupungin valvontayksikkö
Raision kaupunki
Rakli
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Raseborg stad - Raaseporin kaupunki
Rauman kaupunki

Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta
Riihimäen kaupunki
Rikosseuraamuslaitos
Ristijärven kunta
Rovakaaren ympäristötervedenhuolto
Rovaniemen kaupunki
Ruokavirasto
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saarijärven kaupunki
SAK
Sallan kunta
Salon kaupungin ympäristöterveydenhuolto
Salon kaupunki
Sastamalan kaupunki
Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystalvelujen
ympäristöterveydenhuolto
Satakunnan hyvinvointialue ja pelastuslaitos
Satakunnan liitto
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta
Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta
Seinäjoen alueen ympäristöterveydenhuolto
Seinäjoen kaupunki
Senaatti-kiinteistöt
Sievin kunta
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunnan ympäristöterveyspalvelut
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sipoon kunta - Sibbo kommun
Sisäministeriö
Sisä-Suomen elinvoimakeskus
Sisä-Suomen valmiuskeskus
Siuntion kunta - Sjundeå kommun
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Soste
Sotkamon kunta
STTK

Sulkavan kunta
Suomen apteekkariliitto
Suomen sairaalatekniikan yhdistys
Suomen Työterveyshoitajaliitto
Suomen Työterveyslääkäriyhdistys
Suomen ympäristökeskus
Suomen Yrittäjät
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Super
Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän
ympäristöterveydenhuolto
Sysmän kunta
Säkylän kunta
Säteilyturvakeskus
Taipalsaaren kunta
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta
Tammelan kunta
Tampereen kaupungin ympäristöterveys
Tampereen kaupunki
TEHY
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Tervolan kunta
Tervon kunnan ympäristöterveyspalvelut
Tervon kunta
Teuvan kunta
Ti. Kosken kunta
Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto
Turun kaupungin ympäristöterveydenhuolto
Turun kaupunki - Åbo stad
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tyrnävän kunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työterveyslaitos
Työturvallisuuskeskus
Ulvilan kaupunki
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta
Uudenkaupungin kaupungin ympäristöterveydenhuolto
Uudenmaan elinvoimakeskus
Uudenmaan liitto - Nylands förbund
Uuraisten kunta
Uusikaupunki

Vaalan kunta
Vaasan ja Laihian ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Valkeakosken kaupunki
Valtioneuvoston tilannekeskus
Valtiovarainministeriö
Vanhustyön keskusliitto
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vantaan kaupungin ympäristöterveydenhuolto
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Varsinais-Suomen liitto
Varsinais-Suomen Pelastuslaitos
Vehmaan kunta
Vesannon kunta
Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
Väylävirasto
Vörå kommun - Vöyrin kunta
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristöterveydenhuolto
Ylöjärven kaupunki
Ympäristöministeriö
Ypäjän kunta
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme huomionne erikseen jokaiseen lukuun sekä liitteeseen

1 Tausta

2 Toimintasuunnitelman tavoitteet

3 Riskiryhmät ja haavoittuvuutta lisäävät tekijät

4 Riskienhallinta sekä varautumisen ja sopeutumisen koordinointi

5 Hellevaroitussjärjestelmä

6 Viestintä

7 Helleaaltoihin liittyvä valmius ja varautuminen

8 Pidemmän aikavälin toimenpiteet

9 Työterveys ja työsuojelu

10 Seuranta ja arviointi

11 Toimenpiteet

Liite Toimijoiden ja sidosryhmien roolit ja vastuut hellevarautumisessa

Yleisiä huomioita

Puumalainen Taneli
Sosiaali- ja terveysministeriö

Keinänen Jari
Sosiaali- ja terveysministeriö